

JEŽÍŠ – POVSTÁNÍ A PÁD MNOHÝCH

Iz 42,1-9
Lk 2,21-35

Úvod

Úvodem si připomeňme souvislosti, v nichž se náš dnešní příběh z evangelia oděhrává. Od narození Pána Ježíše zde uplynulo min. 41 dní (8 dní k jeho obřizce a 31 dní obřadného očist'ování matky – Lv 12). Mezitím se stala událost klanění tří mudrců a též útěk Ježíšovy rodiny do Egypta před b'ěsícím Herodem (Mt 2). Nyní (zřejmě již po Herodově smrti – Mt 2,19-23) přichází do Jeruzaléma k vykonání náb. obřadů určených pro čerstvé matky. Posléze se pak navrací do svého domova v Nazaretě (Lk 2,39; Mt 2,23). Tolik stručné souvislosti.

Maria a Josef s Ježíšem tedy přicházejí do Jeruzaléma. Tam žil též jeden muž, jehož slova budou dnes předmětem našeho zájmu. Jmenoval se **SIMEON**. Je charakterizován jako muž *spravedlivý a zbožný, vedený Duchem Božím*. A jako takový také trpělivě očekává, až Bůh navštíví svůj lid se svým vykoupením. Očekává Krista a touha po jeho příchodu byla v té době mezi Židy zvláště silná, neboť nad jejich zemí „se vznášela římská orlice“, která si všechno podmaňovala. Simeonovi se dostalo zvláštního zaslíbení, že nezemře dokud Mesiáše nespátří. A nyní, příchodem Ježíšovy rodiny do Jeruzaléma se jeho očekávání, jakož i jeho dny naplňují. Spatřil Krista, uviděl, že Bůh splnil, co sliboval, a tak se může v pokoji připravit na svůj odchod: „*Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka, Pane, podle svého slova, neboť mé oči viděly tvé spasení*“ (v. 29-30).

Ježíš – povstání a pád mnohých

Simeon prorocky očekával s příchodem Krista dvě hlavní události: **spásu a soud**. Souhrnně to vyjadřují jeho slova pronesená k Marii: „*Hle, on jest dán k pádu i k povstání mnohých v Izraeli*...“ (v. 34). V Izraeli nejprve, ale pak i mezi ostatními, mezi všemi lidmi. Ježíšův příchod se dotýká každého člověka. Pokud ho lidé přijímají Krista a touha po jeho příchodu byla v té době mezi Židy zvláště silná, neboť nad jejich zemí „se vznášela římská orlice“, která si všechno podmaňovala. Simeonovi se dostalo zvláštního zaslíbení, že nezemře dokud Mesiáše nespátří. A nyní, příchodem Ježíšovy rodiny do Jeruzaléma se jeho očekávání, jakož i jeho dny naplňují. Spatřil Krista, uviděl, že Bůh splnil, co sliboval, a tak se může v pokoji připravit na svůj odchod: „*Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka, Pane, podle svého slova, neboť mé oči viděly tvé spasení*“ (v. 29-30).

pokud si uvědomíme a do hloubi duše prožijeme svou nouzi, nedostatečnost a beznadějnou situaci tváří v tvář hříchu a smrti, nabude pro nás slovo spása úplně jiné, nového rozměru. Dosah spásy, tedy záchrany je zpřístupněn pouze tomu, kdo je ztracen, kdo nemá jak by si pomohl sám. A taková naše situace skutečně před Bohem je. Ap. Pavel vystihuje lidský stav lapidárně: mrtví (Ef 2,1). Tak i Ježíš, když zapadá rozhovor s celníkem Zacheem: „*Dnes přišlo spasení do tohoto domu...Neboť Syn člověka přišel aby hledal a spasil, co zahynulo*“ (Lk 19,9-10). Povšimněme si dobře. Ne to, co je nemocné, ani to, co už je na umření, ale to co už zahynulo, co už je mrtvé. To přišel Ježíš hledat a zachránit. To, co pro zlepšení své situace už nemohlo vůbec nic udělat. Až když člověk pochopí a prožije, že nemá nic, čím by se před Bohem ospravedlnil, ani nic, čím by zvrátil koloběh marnosti, tam je připraven otevřít se Boží spásě. Ježíš přišel hledat nás, ztracené a duchovně „zesnulé“, abychom jím byli nalezeni, přivedeni k Bohu a věčnému životu s ním.

Simeon spatřil Boží spásu, spatřil Ježíše. A spolu s ním můžeme i my a každý, kdo o to bude stát, vidět, „*že Otec poslal Syna, aby byl Spasitelem světa*“ (1J 4,14).

Světlo – Dále Simeon říká, že Ježíš je: „*světlo, jež bude zjevním pohanům*“. Bible často používá symboliku světla. I ve spojení s nedávno minulým svátkem narození Páně si připomínáme slova proroka: „*Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo...Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn*...“ (Iz 9,1.5). Souhrnně řečeno Bible za těmi symboly světla a tmy opět míní stav člověka. Život ve tmě znamená život bez naděje, život bez smyslu, bez východiska, v marnosti, život infikovaný pandemií hříchu. Tma je tak jen jiným přirovnáním pro stav člověka, jakým bylo výše uvedené: mrtví. Tma – jako zlověstný obraz bezvýhodné zkázy. Oproti tomu, v kontrastu, je světlo. Světlo prozáří tmu – nikdy naopak. Když je tma, rozsvítíme světlo. Nikdy nejde „rozsvítit“ tmu. Přebít světlo tmou. Tma je jen absence světla. Pokud přijde světlo, tma nemá šanci, musí ustoupit. I to se skrývá za slovy ap. Jana, který říká: „*To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila*“ (J 1,5). Kristus byl vystaven temnotě od svého narození (pronásledován zbabělým Herodem) až po smrt (opuštěn učedníky, zrazen Jidášem, vydán vlastními lidmi, vysmíván na kříži). Ale přece ho tma nepohltila. Snažila se, ale byla poražena. Kristus vstal z mrtvých, sedl po pravici Otcově, a jeho světlo nelze uhasit. Dodnes ke svému světlu zve každého ve tmě bloudícího a tmou pohlceného. S Kristem nebude život jednodušší. Naopak, v mnohém se možná zkomplikuje, je to nakonec náročný život. Ale nese s sebou světlo, světlo naděje, lásky, odpuštění, smyslu. V těchto zimních dnech, kdy není příliš světla, jsme rádi za každý paprsek. Někdy se tento deficit světla na člověku negativně podepisuje. Tady přichází na pomoc tzv. fototerapie, při které je člověk na nějakou dobu vystaven jasnému zdroji světla. Simeon vidí v Ježíši takovou „fototerapii“ pro svět opanovaný temnotou.

Sláva – To čtvrté, co Simeon říká je, že Ježíš bude „*slávou*“ Izraele. Boží sláva je něco, o čem Bible říká, že ji člověk ztratil (Ř 3,23). Je daleko od Boží slávy. Nemá k ní pro svůj hřích přístup. A ježíš se má stát slávou člověka – nejprve jeho

mnohých.

A) Ježíš – příčina povstání mnohých

Nejprve ten pozitivní aspekt Kristova příchodu, tedy ono „povstání mnohých“. Evangelista Lukáš zaznamenal ve spojení se Simeonem čtyři slova, která ono povstání mnohých popisují. Jsou to slova: „*potěšení*“ (v. 25), „*spása*“ (v. 30), „*světlo*“ a „*sláva*“ (v. 32).

Potěšení – Židé, trpící pod nadvládou Říma a jako všichni ostatní lidé pod ještě těžší nadvládou hříchu, se učili v Žalmech volat k Bohu, jako ke svému *potěšení* (Ž 86,17), z Proroků vyhlíželi Božího služebníka, který má „*potěšit všechny truchlící*“ (Iz 61,2), doufali v zaslíbení, že „*utěší ještě Hospodin Sion*“ (Za 1,17 – Kral.). Tak i Simeon v této linii „*očekával potěšení Izraele*“. K realitě tohoto světa patří i věci, které nám přinášejí zármutek, strach, bolest, zkušenosti selhání a viny, bezmoc tváří v tvář zlu, smrt, zkrátka věci, které bychom rádi vymazali, vyřadili z běhu svého života. Leč ony bytostně patří k životu v tomto světě, který už od pádu Adamova není dokonalý, ale nerušený. O to více nám však může zaznít očekávání Simeonovo. Těž on žil v tomto bolavém, hříšném světě, v okupované zemi, starý muž, který už leccos viděl a zažil. A přesto, nebo spíše právě proto, toužebně očekával potěšení Izraele. A také se ho dočkal. Spatřil ho. Držel ho v náručí. Bůh se sklonil, aby potěšil truchlící nad bídami a hříchy života. Ap. Pavel píše v 2Te 2,16, že Bůh, náš Otec, „*si nás zamiloval a ze své milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději*“. V tomto světě nejsme zbaveni zármuteků a bolestí, ale právě do tohoto světa vstoupilo potěšení, které v sobě nese příslib nezničitelnosti, ano, věčnosti. Je to možné proto, že je to Ježíš sám, kdo je oním věčným potěšením Božím. Jen on zůstává, i když všechno ostatní selhává a hrouť se. My už nemůžeme, ale Kristus může. Dar jeho přijetí, odpuštění, dobroty i pomoci, to vše chce přispět i k našemu potěšení. Nemusíme ho už jen vyhlížet a očekávat, protože tu už je. Simeon ho bral do náruče, a stejně je vkládáno i do náruče našich.

Spása – Simeon pak říká při pohledu na Ježíše: „*mé oči viděly tvé spasení*“. To je to druhé slovo, jež se zde objevuje k popsaní darům Ježíšova příchodu. Spása. Slovo tak časté v našem křesťanském slovníku, že možná došlo i určité inflace. Chytně nás ještě za srdce skutečnost, že Ježíš je můj, náš Spasitel? Nebo je to už spíše ze setrvačnosti udržované klíš. Pro naši sekularizovanou společnost pak už jsou biblická slova jako spása, Spasitel vůbec spíše archaická a málo srozumitelná. Otázka: „*Jsi už spasen?*“ není dnes tou nejlepší, kterou bychom měli začínat rozhovor s člověkem neobeznalým s křesťanstvím. Nemusí nám porozumět, nebo může porozumět špatně (může si třeba pomyslet, že se ho ptáme jestli už je něčím sněden, spasen jako tráva na louce). A přece i přes určitou automaticnost, a povrchnost nás křesťanů při užívání těchto slov, a i přes nevědomost sekulární společnosti, zůstává spása ústředním činem Božím vůči světu lidí. Slovo „*spása*“ totiž zahrnuje všechno, čím nám Bůh přišel v Ježíši Kristu na pomoc. Dokud nepotřebujeme, nebo necítíme, že bychom potřebovali Boží pomoc, pak je nám slovo spása spíše jen náboženským libozvukem, bez konkrétního obsahu. Ale

vlatsního lidu, Izraele (který však ve své většině zatím Krista odmítá), ale pak i všech národů. Ap. Pavel píše: „*Stále musíme děkovat Bohu za vás, bratří milovaní od Pána, že vás Bůh jako první vyvolil ke spásě a posvětil Duchem a vírou v pravdu, abyste měli účast na slávě našeho Pána Ježíše Krista; k tomu vás povolal naším evangeliem*“ (2Te 2,13-14). V Kristu máme podíl na Boží slávě. Už od ní nemusíme být vzdáleni, protože v Kristu k nám přišlo slavné Boží spasení (Žd 2,3). On na sobě nesl náš hřích, který nás z Boží slávy vyřadil.

Tak Kristus, který je k povstání mnohých – těm, kdo mu důvěřují se stává potěšením, spásou, světlem a slávou.

B) Ježíš – příčina pádu mnohých

Ovšem Kristus, jak jsme slyšeli, není dán jen k povstání, ale také i k pádu mnohých: Simeon říká Marii, že její Syn bude: „*...znamení, kterému se budou (lidé) vzpírat*“ (v. 34). To se projevilo už za Ježíšova života vedlo ho to odsouzení a ukřižování. Jeho vlastní ho neprijali. Když ježíš hovoří s farizeji, říká jim při jedné příležitosti: „*Což jste nikdy nečetli v Písmech: 'Kámen, který stavitelé zavrhlí, stal se kámenem úhelným; Hospodin to učinil a je to podivuhodné v našich očích? Proto vám pravím, že vám Boží království bude odňato a bude dáno národu, který ponese jeho ovoce. Kdo padne na ten kámen, roztrhne se, a na koho on padne, toho rozdrtní*“ (Mt 21,42-44). Ježíš je Boží nabídnutá ruka ho pomoci, jak jsme o tom hovořili výše. Kdo však tuto nabídnutou rukou odmítne, tomu už nemá co více Bůh nabídnout. Odmítnout záchraně kolo znamená utonutí. Proto je evangelium jedněm zvěstí životodárnou, zatímco jiným (odmítajícím) smrtonosnou (2K 2,15-16). I toto je třeba nezamlčet.

Tak Ježíš jako příčina pádu i povstání mnohých. I prorok Izajáš o tomto dvojím aspektu evangelia mluvil, jak jsme slyšeli v prvním čtení. Říká svému vyvolenému Služebníku, Kristu: „*dám tě za smlouvu lidu a za světlo pronárodům, abys otvíral slepé oči, abys vyváděl vězně ze žaláře, z věznic ty, kdo sedí v temnotě*“, ale zároveň také: „*Soud vyhlásí podle pravdy*“ (Iz 42,6-7.3)

Smíme tak vzít povzbuzení, že Ježíš nám přináší potěšení, spásu, světlo a Boží slávu. To všechno jsou Boží dary davané nám v Kristu pro každodenní život víry. O ně se můžeme opírat, v ně důvěřovat a brát z nich posilu.

Nelze ovšem zamlčet ani negativní aspekt evangelia – pád těch, kdo odmítnou Boží nabídku. Musíme se připravit na to, že zvěst evangelia nepřijmou všichni stejně. Zažijeme mnoho odmítnutí. Nicméně nás to nemá zmalomyslnět, protože nejen o Ježíši je řečeno, že přináší světlo. Je to vztaženo potom i na nás, jeho učedníky: „*Vždyť Pán nám přikázal: 'Ustanovil jsem tě, abys byl světlem pohanům a nesl spásu až na sám konec země*““ (Sk 13,47).